

Oponentský posudek disertační práce

Doktorská dizertační práce **Mgr. Karolina Janků**

Téma: „**Objective and subjective characteristics of sleep in chronic insomnia.**“

„**Objektivní a subjektivní charakteristiky spánku u chronické insomnie.**“

Studijní program: Neurovědy

Školitel: PhDr. Jana Kopřivová, PhD.

Pracoviště: Národní ústav duševního zdraví, Topolová 748, Klecany

Posuzovaná práce je zaměřena na objektivní a subjektivní charakteristiky spánku u chronické insomnie, která ovlivňuje kvalitu života pacientů a představuje riziko vzniku dalších zdravotních problémů. Předkládaná retrospektivní práce je zaměřena na spánkovou diskrepanci, která je u pacientů výsledkem rozdílů mezi subjektivními stesky na nespavost a objektivními nálezy (aktigrafickými nebo polysomnografickými). Spánková diskrepance se vyskytuje jen u některých pacientů s chronickou insomnií. Cílem této disertační práce bylo: 1. najít EEG koreláty pro spánkovou diskrepanci u pacientů s insomnií, 2. posoudit vztahy mezi spánkovou diskrepancí a psychopatologií, 3. posoudit změny ve spánkové diskrepanci během a po kognitivně behaviorální terapii na insomnií zaměřené (KBT-I) a 4. zjistit, zda chronoterapeutické nástroje mohou zvýšit efekt KBT-I na parametry spánku.

Po formální stránce je práce napsána kvalitně v anglickém jazyce, na dobré stylistické úrovni s minimem formálních chyb a je přehledně členěna. Obsahuje 70 stran textu a 11 stran literatury (str.74-85) zahrnujících studie posledních dekád až do současnosti. Literární přehled je velmi dobře zpracován. Zahrnuje popis subtypů insomnie, její patofyziologie a léčby a současné definice diskrepance ve vztahu k psychopatologii a uplatnění KBT-I. Autorka uvádí, že v odborné veřejnosti není dosud v definici spánkové diskrepance dosaženo shody. Převažuje posuzování údajů pacientů o trvání spánku, ale informace o tom, jak významný rozdíl v subjektivním a objektivním posouzení spánku lze již považovat za spánkovou diskrepanci, nejsou jednoznačné. Pacienti si většinou stěžují, že spali jen pár hodin nebo vůbec.

Uváděné publikované studie doktorandky dosahují celkového impakt faktoru (IF) 5,994. První autorkou je doktorandka ve 2 publikacích s IF a v 5 studiích bez IF v českých periodicích. Spoluautorství uvádí v další 1 publikaci (IF=3,007) bez přímého vztahu k tématu disertace a v kapitole knihy. V posuzování práce považuji za nedostatek, že v části přílohy 3 s

nadpisem originální články se vztahem dizertační práci (a jsou podkladem pro komentáře studie 3 a 4 v disertační práci), nejsou tyto studie uvedeny in extenso, i když jsou dostupné online.

Výsledky adekvátně použitých statistických metod v dizertaci předložených studií ukazují, že pacienti s insomnií a spánkovou diskrepancí mají specifické změny nezávisle na způsobu sledování jednotlivých parametrů. Ale jediným signifikantním korelátem nalezeným u různých skupin spánkové diskrepance bylo snížení REM spánku. Výsledky potvrdily souvislost mezi spánkovou diskrepancí a depresí, a potvrdily účinnost KBT-I u negativních spánkových diskrepancí i v kombinaci s použitím brýlí blokujících modré světlo. Zlepšení hodnocení kvality spánku je popsáno i u pacientů bez spánkové diskrepance na začátku studie. Autorka v závěru práce udává, že zůstávají důležité otázky pro další výzkum, jakou roli hraje spánková diskrepance ve společných patofyziologických mechanismech deprese a insomnie, zda může spánková diskrepance predikovat nebo představovat rizikový faktor pro rozvoj deprese.

K práci nemám žádné další připomínky, je přehledná, cíle i výsledky a závěry jsou srozumitelně formulovány. Autoreferát splňuje formální i obsahové požadavky.

Bylo by velmi přínosné, kdyby pokračující, autorkou navrhovaný výzkum, přispěl k dalším poznatkům pro účinnější implementaci do klinické praxe.

Dizertační práce prokazuje předpoklady autorky k samostatné tvořivé vědecké práci a k udělení titulu „Ph.D.“ za jménem.

V Praze dne 10. 8. 2020

prof. MUDr. Hana Papežová, CSc.
Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN Praha
Ke Karlovu 11
128 21 Praha 2

Otázky do diskuse:

1. Mohou výsledky předložené disertace vést ke zlepšení indikačních kritérií pro léčbu insomnie v rámci KBT-I programů?
2. Vzhledem k tomu, že zpracovaná data retrospektivních studií jsou výsledkem širší týmové práce, může autorka upřesnit svůj podíl na výzkumu a publikacích ev. na implementaci poznatků do klinické praxe?